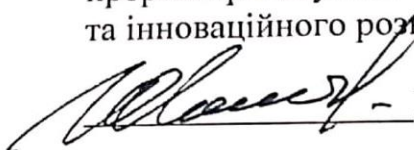

Львівська національна музична академія імені М.В. Лисенка
Кафедра оперної підготовки

”ПОГОДЖУЮ”

Гарант освітньо-наукової програми,
проректор з науково-педагогічної діяльності
та інноваційного розвитку, професор

 Ю. СОКОЛОВСЬКИЙ

25 червня 2021 року

”ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи, професор

М. КУШНІР

25 червня 2021 року

”ПОГОДЖУЮ”

Декан факультету музикознавства,
композиції, вокалу та диригування, доцент

 Я. ОЛЕКСІВ

25 червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи красномовства»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Ступінь вищої освіти	Магістр
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-наукова програма	Музичне мистецтво
Профілізація	Всі профілізації
Статус	Вибіркова компонента освітньої програми циклу дисциплін вільного вибору студента (ВК1.15)
Загальний обсяг	3 кредитів ЄКТС (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік (4)
Термін викладання	3-4 семестри
Факультет	Всі факультети
Форма навчання	Денна, заочна

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи красномовства» з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 025 Музичне мистецтво оновлена відповідно до освітньо-наукової програми «Музичне мистецтво» другого (магістерського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою Радою ЛНМА імені М. В. Лисенка «26» травня 2021 року (Протокол № 1)

Розробник:

Козак Богдан Миколайович – професор кафедри оперної підготовки

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри оперної підготовки
21 червня 2021 р., протокол № 6

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Підготовка високопрофесійних фахівців, які володіють навичками дослідницької, творчої та педагогічної діяльності у сфері музичного мистецтва. Метою вивчення нормативної дисципліни «Основи красномовства» є ознайомити студентів з нормами усного літературного мовлення української мови, орфоепічними та акцентуаційними правилами вимови; засобами милозвучності та евфонії української мови, підвищити загальний рівень культури мовлення та спілкування. Цілі вивчення дисципліни сформувати у студентів чітке розуміння основних мовних норм літературної української мови; ознайомити студентів із орфоепічними та акцентуаційними нормами сучасної української літературної мови; добитися розуміння відмінностей між літературною і діалектною вимовою; навчити шукати потрібну інформацію у словниках і довідниках різного типу.

Мета і завдання дисципліни: привити студентам навички правильної української літературної фонетичної вимови та її застосування у співі; ознайомити студентів з фонетичною транскрипцією та умінням користуватися нею у практичній роботі над вокальними творами.

Практичні заняття з дисципліни «основи красномовства» мають на меті виправити неправильну вимову студента у виконанні вокальних творів (на вибір). Прослуховування і виправлення помилок відбувається під час занять в індивідуальному порядку. У такий спосіб здійснюється контроль над матеріалом, що вивчається теоретично і практичне його засвоєння під час виконання твору.

2. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ОВОЛОДІТИ ЗДОБУВАЧ

2.1 Загальні компетентності	
ЗК 2	Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 3	Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.
ЗК 4	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 5	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК 7	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ЗК 9	Здатність працювати автономно

3. РОЗПОДІЛ ДИСЦИПЛІНИ ЗА СЕМЕСТРАМИ, ГОДИНАМИ ТА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

№	НАЗВА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Розподіл за семестрами			Кількість кредитів ECTS	Кількість годин					Розподіл аудиторних годин на тиждень за семестрами (денна) та загальна кількість годин в семестрі (заочна)				
		Екзамени	Заліки	Атестаційні экзамени		Загальний обсяг	Аудиторних			Самостійна робота	Семестри				
							Всього	у тому числі:			1	2	3	4	
								лекції	Індивідуальні		Кількість тижнів в семестрі				
		практичні	15/4	15/2		15/4	15/2								
ВК1.15	Основи красномовства		4		3	90	30	10/2		20/4	60/84			1/3	1/3

4. Розподіл годин та кредитів по курсах та семестрах

КУРС	СЕМЕСТРИ	Кількість кредитів ECTS	Загальний обсяг	Кількість годин				Самостійна робота
				Всього	Аудиторних			
					лекційні	індивідуальні	практичні	
II		3	90	30/6	10/2		20/4	60/84
	3	1,5	45	15/3	5/1		10/2	30/42
	4	1,5	45	15/3	5/1		10/2	30/42
Всього		3	90	30/6	10/2		20/4	60/84

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Лекційні та практичні заняття

3 семестр

		Модуль	Кількість годин	
			Аудиторні (денна/заочна)	Аудиторні (денна/заочна)
		Змістовий модуль 1. Мовний апарат і його робота		
1	Тема 1.	Мова як духовний скарб українського народу Мова як засіб спілкування і формотворчий елемент нації та її духовності. Високий професіоналізм співака – це не лише добрий голос, його технічна вправність, а й володіння нормами української	3/1	2

		літературної вимови під час співу.		
2	Тема 2	Голос як результат психофізичної дії, людської свідомості і тіла. В основі мовлення і співу лежить закон мотивації. Цей закон породжує емоційний енергетичний імпульс, що пробігає в тілі і результатом якого є звук: мовленнєвий або вокальний. Його виникнення це результат психофізичної дії закоріненої у підсвідомості.	3/1	2
3	Тема 3	Голос і його властивості (висота, довгота, сила, тембр). Свідоме розуміння властивостей вокального голосу, природа його творення забезпечує студенту-вокалісту професійне відношення до норм співу під час репетицій і виступу на сцені.	3	3
4	Тема 4	Мовний апарат і його робота. Артикуляція. Анатомія та фізіологія мовного апарату. Гігієна мовного апарату. Артикуляційні вправи та методика роботи над вправами. Артикуляційні вправи та дія.	3	3
5	Тема 5	Наголос в українській мові та його можливі зміни в вокальній партитурі (пісні, романсу, арії)	3/1	2
		Всього	15/3	12
		<i>4 семестр</i>		
		Змістовий модуль 2. <i>Норми української літературної вимови голосних та приголосних фонем</i>		
6	Тема 6	Поняття фонем в українській мові. Фонетична транскрипція, вимоги до неї.	2	2
7	Тема 7	Вокалізм української мови. Класифікація голосних. Характеристика голосних [є], [и], [і], [о], [у], [а]. Вимова ненаголошених [є], [и], [о].	2/1	1
8	Тема 8	Класифікація приголосних: а) за місцем творення; б) за способом утворення (за ступенем розкриття мовних органів).	2	2
9	Тема 9	Закон зростаючої звучності. Тенденція до оминання складних для вимови груп приголосних. Спрощення в групах приголосних.	2/1	1
10	Тема 10	Вимова дзвінких приголосних української мови	2	2
11	Тема 11	Вимова змичнощілинних (африкат) ц, ч, дж, дз . Вимова нескладового в .	2/1	1
12	Тема 12	Вимова шиплячих перед зубними с, ц .	1	1
13	Тема 13	Вимова окремих груп приголосних. Вимова слів іншомовного походження.	2	2
		Всього годин	15/3	12
		Всього	30/6	24

Самостійна робота

3 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття діалект та літературна мова	5
2.	Поняття мотивації. В основі мовлення і співу лежить закон мотивації.	8
	Поточний контроль	2
3.	Властивості вокального голосу	7
4.	Артикуляційні вправи та дія	5
	Підсумковий контроль	3
	Всього годин	30
	<i>4 семестр</i>	
5.	Вправи на вимову голосних. Вимова ненаголошених [є], [и], [о].	5
6.	Вправи на вимову дзвінких приголосних української мови	8
	Поточний контроль	2
7	Вправи на вимову змичнощілинних (африкат) ц, ч, дж, дз . Вимова нескладового в .	5
8	Вправи на вимову шиплячих перед зубними с, ц .	5
9	Вправи на вимову окремих груп приголосних. Вимова слів іншомовного походження.	3
	Підсумковий контроль (залік)	2
	Всього	30
	Всього годин	60

Під час курсу студенти мають виконати ряд індивідуальних завдань в межах окремих тем, одні з яких обов'язкові до виконання, інші на вибір.

Так, обов'язковими є такі індивідуальні завдання

1. Текст до вокальних творів, які виконує студент опрацювати згідно фонетичних норм української мови і записати у фонетичній транскрипції.

2. Вивчити на пам'ять (на особистий вибір студента) поезію Тараса Шевченка і на практичному занятті проаналізувати, звертаючи увагу на дикцію, фонетичну вимову, розкриття ідейно-художнього змісту.

6. КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Критерій оцінки, що виставляється студенту з даної дисципліни, складається із сумарного результату його праці над опрацюванням та засвоєнням практичного матеріалу протягом певного часу. Він поєднує об'єктивні (в даному випадку – обдарованість виконавця) та суб'єктивні (його набуті знання, досягнуті результати, виконавські та сценічні якості, ставлення до обраної професії) фактори, які впливають на оцінку.

Виконання оцінюється за національною шкалою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Сумарна шкала оцінювання здобувача з навчальної дисципліни

СУМА БАЛІВ ЗА ВСІ ВИДИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Відмінно, А (90-100 балів) (45-50)

Поточна успішність – відвідування не менше ніж 90 % від кількості занять, бездоганне та вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем, вміння застосувати теоретичні знання і термінологічний багаж для характеристики епохи і стилю автора твору.

Дуже добре, В (82-89 балів) (41-44)

Поточна успішність – відвідування не менше ніж 85 % від кількості занять, вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, володіння необхідним термінологічним багажем. Студент іноді може допуститися несуттєвих помилок.

Добре, С (74-81 балів) (37-40)

Поточна успішність – відвідування не менше ніж 80 % від кількості занять, вчасне виконання усіх завдань відповідної складності, при яких допущено дві-три суттєві помилки.

Задовільно, D (64-73 балів) (32-36)

Поточна успішність – відвідування не менше ніж 75 % від кількості занять, виконання усіх завдань відповідної складності, при яких допущено до п'яти суттєвих помилок. Студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі, плутає термінологію, не вміє її застосувати

Достатньо, E (60-63 балів) (30-31)

Поточна успішність — відвідування не менше ніж 70 % від кількості занять, виконання завдань відповідної складності, при яких допущено шість-вісім суттєвих помилок (26-30 балів). Студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі, його знання достатньо фрагментарні, являють собою набір окремих фактів, не пов'язані в цілісну систему.

Незадовільно FX (35-59) (18-29)

Поточна успішність – відвідування менше ніж 50 % від кількості занять, невиконання завдань або їх виконання на низькому технічному, рівні, що не відповідає вимогам. Студент не здатний логічно вибудувати причинно-наслідковий ряд розвитку ідеї; не володіє спеціальною термінологією; не може застосувати своїх знань на практиці. Оглядовий рівень опанування матеріалу.

Незадовільно F (0-34) (0-17)

Поточна успішність – відвідування менше ніж 30 % від кількості занять, невиконання всіх контрольних робіт або їх виконання на дуже низькому технічному, рівні, що навіть приблизно не відповідає вимогам. Студент не орієнтується ані в теоретичному матеріалі, ані в необхідній термінології.

Шкала оцінювання здобувача з семестрового екзамену та поточного контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку (диференційованого) та екзамену
45-50	A	відмінно
41-44	B	добре
37-40	C	
32-36	D	задовільно
30-31	E	
18-29	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-17	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.
3. Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні) методи. *

* Жодна із запропонованих класифікацій не позбавлена недоліків. На практиці викладач з дисципліни «Основи красномовства» інтегрує методи різних структур, утворюючи неординарні (універсальні) методи навчання, які забезпечують оптимальні шляхи досягнення навчальної і творчої мети.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

1. **Попередній контроль** спрямований на виявлення знань, умінь і навичок студентів з творів, які будуть вивчатися.
2. **Поточний контроль** здійснюється під час аудиторних занять з метою перевірки засвоєння попереднього матеріалу і виявлення проблем опанування тими чи іншими навичками.
3. **Тематичний контроль** здійснюється періодично, після вивчення нової теми чи нового розділу і має на меті систематизацію знань та умінь студентів.
4. **Підсумковий контроль** проводиться в кінці семестру, а також після закінчення курсу на державному іспиті.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна

1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити. Посібник / За заг. ред. О.Сербенської. – Львів, 1994.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. – 4-е вид., перер. і доп. – К., 1997.
3. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990.
4. Базиликот Б. Орфоепія в співі, навчальний посібник. – Львів, 2001.
5. Жовтобрюх.М.А. Основа і принципи української літературної вимови //УМЛШ.–1976.–№6.
6. Микиша М.В. Практичні основи вокального мистецтва.— К.: Муз. Україна, 1971.
7. Мишуга О. Спогади. Матеріали. Листи.— К.: Муз. Україна, 1971.
8. Ревуцький Д. Живе слово. – Львів, 2001.
9. Ревуцький Дмитро. Живе слово. Теорія виразного читання для школи. – Львів, 2001.
- 10.Сербенська О. Основи мовотворчості журналіста в інтерпретації Івана Франка. – Львів, 1993

11. Тоцька Н.І. Сучасна українська літературна мова. Фонетика, орфоепія, графіка, орфографія. – К., 1981.
12. Тоцька Н.І. До питання про артикуляційну та акустичну класифікацію голосних української мови // Мовознавство. – 1976. – № 6.

Додаткова

1. Коструба П. П. Основні поняття фонології // Українська мова і література школі. – 1965. – № 7. – С. 21 – 25.
2. Коструба П. П. Про систему приголосних фонем сучасної української літературної мови // Питання українського мовознавства. Кн. 5. – Львів, 1962. – С. 112–121.
3. Коструба П. П. Фонетика сучасної української літературної мови. Ч. I. – Львів, 1963.
4. Коструба П.П. Фонетика, фонологія і морфонологія (їх предмет і місце в науці про мову) // Методологічні питання мовознавства. – К., 1966. – С. 94–103.
5. Курс сучасної української літературної мови. Т.І. / За ред. Л. А. Булаховського. – К., 1951.
6. Наконечний М.Ф. Про культуру вимови // УМЛШ. – 1967. – №5.
7. Петличний І. З. До питання про систему голосних фонем у сучасній українській літературній мові // Питання українського мовознавства. Кн. 1. – Львів, 1956. – С. 15–20.
8. Прокопова Л. І. Приголосні фонем сучасної української літературної мови. Експериментально–фонетичне дослідження. – К., 1958.
9. Радевич-Винницький І. Етикет і культура спілкування. – Львів, 2001.
10. Ревуцький Дмитро. Живе слово. Теорія виразного читання для школи. – Львів, 2001.
11. Сучасна українська літературна мова. / За ред. А.П.Грищенка. – К., 1997.
12. Сучасна українська літературна мова. / За ред. М. Я. Плющ. – К., 1994. – С. 16–115.
13. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. / За ред. І. К. Білодіда. – К., 1969.
14. Тимошенко П.Д. Залежність між фонетичними та лексичними явищами в українській мові // УМЛШ. – 1965. – №.9
15. Тоцька Н.І. Голосні фонем української літературної мови. – К., 1973.
16. Тоцька Н.І. До питання про артикуляційну та акустичну класифікацію голосних української мови // Мовознавство. – 1976. – № 6.
17. Шерех Юрій. Пороги і Запоріжжя (Література. Мистецтво. Ідеології). Харків,, 1998. – Т.3. «Так нас навчали правильних проізношень». Триптих про мову. – С.203–250.
18. Шкурятяна. Н.Г. Робота над орфоепією під час вивчення теми «Фонетика» // УМЛШ. – 1964. – № 4.

Словники та довідники:

1. Словник української мови: В 11-ти томах. – К., 1970–1980.
2. Гринчишин. Д., Капелюшний А., Сербенська О., Терлак З. Словник-довідник з культури української мови. – К., 1996.
3. Орфографічний словник української мови. Уклали: С.І.Головащук, М.М.Пещак, В.М.Русанівський, О.О.Тараненко. – К., 1994.
4. Орфоепічний словник. Укладач М.І.Погрібний. – К., 1984.
5. Головащук І. С. Складні випадки наголошення. Словник–довідник. – К., 1995.
6. Українська літературна вимова і наголос. Словник–довідник. – К.,1973.
7. Український правопис. – 4-е вид., випр. й доп. – К., 1993.
8. Погрібний М.І. Словник наголосів. – К., 1967.
9. Новий тлумачний словник сучасної української мови: У 4-х т. – К., 1998.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – Київ-Ірпінь, 2001.

Інтернет-джерела.

http://chtyvo.org.ua/authors/Pohribnyi_Mykola/Orfoepichnyi_slovnyk/
<https://www.academia.edu> › Етикет_і_культура_спілкування_Радевич-В
shron1.chtyvo.org.ua › Antonenko-Davydovych › Yak_my_hovorymo